

cul dubio, fratres, si faciem non avertimus a consideratione illius qui jacet in præsepi, ipso intuitu possumus felicissime pasci, dicemusque: *Dominus pascit me, et nihil mihi deerit; in loco pascuæ, ibi me collocavit* (Psal. xxii, 1, 2). Tunc plane sciemus quia venit desideratissima plenitudo temporis, in quo misit Deus Filium suum, per quem tanta jam replemur plenitudine honorum: ipsi benedictio et gratiarum actio, et nunc, et per infinita sæcula sæculorum.

SERMO V.

De mira Dei providentia in nativitate Christi.

1. Convenistis, fratres, ad audiendum verbum Dei. Deus autem aliquid melius providit nobis, ut non solum audire, sed etiam videre datum nobis hodie sit Verbum Dei, si modo *transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum quod fecit Dominus, et ostendit nobis* (Luc. ii, 15). Noverat hominum sensus invisibilium incapaces, celestium indocibiles, ad fidem quoque difficiles, nisi res ipsa de qua fides suadetur, visibiliter ipsis sensibus convincendis ingeratur. Nam etsi fides est ex auditu, multo tamen proclivius **931** ac promptius ex visu: sicut illius exemplo docemur, cui dicitur, *Quia vidisti me, credidisti* (Joan. xx, 29); qui scilicet dum audiebas incredulus fuisti. Quia enim difficiliter audita, quam visa creduntur, ideo merito fides illorum qui non viderunt, a Domino beata prædicatur; quippe qui plus detulerint auctoritati sermonis, quam experientiæ proprii sensus, aut rationis. Deus tamen per omnia volens satisfacere tarditati nostræ, Verbum suum quod prius fecerat audibile, hodie fecit nobis etiam visibile, imo et tractabile; ut et quidam ex nobis potuerint dicere: *Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, et manus nostræ tractaverunt de Verbo vitæ* (Joan. i, 1). Fuit ab initio illius, quæ sine initio est, æternitatis; audivimus promissum ab initio temporis: vidimus et contrectavimus exhibitum in fine temporis. Alias autem invenies quod non solum visibile et tractabile, sed etiam gustabile et odorabile nobis Verbum Dei factum sit, quippe quod per omnes vias sensuum, aditum sibi ad animam quæsierit, quatenus sicut per sensus mors intraverat, sic per eosdem rediret et vita. Quod ergo Verbum caro factum est (Joan. i, 14), nobis qui toti sumus caro, factum est; ut qui antea Verbum Dei tantum poteramus audire, jam carnem tactum et videre possimus et gustare, omnesque sensus in testimonium auditus convocare; quatenus omnes nostri sensus consensu uno, et voce una confiteantur, *Sicut audivimus, sic vidimus* (Psal. xlvi, 9). Incomparabiliter tamen amplius tunc concessum est visui, quam unquam fuerat auditui, cum modo videatur Verbum, quod Deus est, et antea magnum haberetur audire verbum quodcumque ex Deo. Et verbum quidem quod ex Deo est, vidi aliquando, fratres, cum tædio audiri; sed Verbum quod Deus est, nunquid poterit nisi cum gaudio

videri? In me primum sententiam feram: quia Verbum, quod Deus est, cum se hodie mihi videndum præbeat in eo quod sum, si me non lætificat, impius sum; si non ædificat, reprobus sum.

2. Si quis ergo, fratres, acediosus invenitur inter nos, nolo diutius ut fatigetur aures ejus sermone nostro contemptibili; transeat usque Bethlehem, et illud in quod desiderant Angeli prospicere, prospiciat ibi, Verbum scilicet Dei, quod Dominus ostendit nobis; imaginetur animo, Sermo Dei vivus et efficax qualis ibi jaceat [al. qualiter ibi taceat] in præsepi. Si tantum pietas oculum illuminet intuentis, quid tam delectabiliter potest videri, tam salubriter cogitari? Quid æque mores ædificat, spem roborat, charitatem inflamat? Omnino fidelis sermo, et omni acceptione dignus, omnipotens Sermo tuus, Domine; qui tam alto silentio a regibus Patris sedibus animalium illapsus præsepibus (Sap. xviii, 15), melius interim suo nobis silentio sermocinatur. Qui habet aures audiendi, audiat quid nobis hoc pium et mysticum æterni Verbi loquatur silentium; quoniam, nisi me fallit auditus, inter alia quæ loquitur, loquitur pacem in plebem sanctorum, quibus reverentia ipsius et exemplum religiosum imposuit silentium, et rectissime quidem imposuit. Quid enim tanto pondere, tantaque auctoritate disciplinam commendat silentii, quid tanto terrore compescit inquietum malum linguarum procellasque verborum, sicut Sermo Dei silens in medio hominum? Non est sermo, in lingua mea, confiteri videtur omnipotens Sermo, dum Matri subditus est; et nos qua dementia dicemus, *Linguam nostram magnificabimus, labia nostra a nobis sunt; quis noster Dominus est?* (Psal. xi, 5.) Liberet mihi, si liceret, obmutescere et humiliari, et silere etiam a bonis, ut attentius et diligentius aurem possem adhibere vocibus arcanis, sacrisque sensibus hujus divini silentii, et vel tanto tempore sub silentio discere in schola Verbi, quanto Verbum ipsum sub disciplina siluit Matris.

3. O fratres, si pie ac diligenter intendamus huic Verbo quod Dominus fecit hodie, et ostendit nobis, quanta, quamque facile possemus ab ipso perdoceri? Verbum siquidem brevium est, ita tamen ut in eo consummatum sit omne verbum quod ad salutem est, quia nimirum verbum consummans et abbrevians in æquitate ipsum est. Et hæc *consummatio abbreviata inundavit justitiam* (Isa. x, 23), sicut promissum meministis per Isaiam; quia de sua plenitudine **932** in participes suos redundavit justitiam, ut abundet justitia ipsorum, plus quam et Phariseorum et Scribarum; licet illi per tam multiplices se exercitent justificationes legis, isti autem brevi ac simplici contenti sint verbo fidei. Sed quid mirum si omnia verba sua nobis Verbum Dei brevaviat, quando et se ipsum breviam, et quodammodo minui voluit, adeo ut de incomprehensibili immensitate sui ad angustias uteri quodammodo se contraxerit, et, continens mundum, in

præsepi se passum sit contineri? In celo Verbum istud horribili altitudine sua virtutes angelicas stupescit; in præsepi simplices et hebetes pascit: ibi subtilissimis Angelorum intellectibus inscrutabile, hic etiam obtusis hominum sensibus palpabile. Quia enim Deus non poterat loqui nobis quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus, Verbum ejus factum est caro, ut non solum audire, sed et videre posset omnis caro quod os Domini locutum est. Et quia in sapientia sua non cognovit mundus sapientiam Dei, dignatione ineffabili eadem Sapientia Dei se stultitiam fecit, ut quamlibet idiotis vel hebetibus se discipulem præberet, et per stultitiam prædicationis salvos faceret credentes. Confiteor tibi, Pater, Domini coeli et terræ, quia sapientiam tuam abscondisti a sapientibus et prudentibus, et revelasti eam parvulis. Ita, Pater, sic fuit placitum ante te (Matth. xi, 25, 26), ut parvulis daretur parvulus qui natus est nobis, quandoquidem altitudo superborum nimis abhorret ab hujus humilitate parvuli, et quod altum est apud homines, abominabile est apud Deum; qui, cum veraciter altus sit, parvulus factus est pro nobis. Cum solis nimirum parvulis concordat iste parvulus, in solis requiescit humilibus et quietis. Sicut igitur parvuli gloriantes de eo, cantant, *Parvulus natus est nobis* (Isa. ix, 6), sic et ipse gloriatur de eis: *Ecce ego, inquam, et pueri mei, quos mihi donavit Dominus* (Id. v, 18). Ut enim parvulo Filio suo Pater sodales daret de cœtaneis suis, statim primo omnium ab innocentia parvulorum cœpit gloria martyrii; hoc significante Spiritu sancto, quia non nisi talium esset regnum cœlorum (Matth. xix, 14).

4. Si tales effici volumus, fratres, iterum atque iterum transeamus usque Bethlehem, et diligentius intueamur hoc Verbum quod caro factum est per Deum immensum, qui parvulus factus est, ut in hoc visibili et brevato Verbo discamus sapientiam Dei, quæ tota humilitas facta est. In hanc quippe virtutem illa omni moda virtus se interim totam contulit. Nihil aliud illa summa Sapientia interim scire voluit, nisi illam scilicet humilitatem, cujus se postmodum magistrum voluit profiteri. Et iste quidem, quod nimirum in suggillationem mei ipsius loquor, iste, inquam, digne et juste magister docendæ humilitatis effectus est; qui, licet eam sibi non ignoraret et originalem a Matre, et naturalem a Patre, nihilominus tamen ab ipso Matris uero didicit eam ex his quæ passus est. In diversorio viatorum natus est, ut hospites et peregrinos super terram, ipsius exemplo edocti, nos esse confiteremur. Ibi

quoque novissimum eligens locum, in præsepio positus est, ut et nos illud Davidicum: *Elegi abjectus esse in domo Dei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum* (Psal. lxxxiii, 11), opere disceremus. Pannis involutus est, ut habentes tantum quibus tegamur, his contenti simus; per omnia paupertate materna contentus, Matricque per omnia subditus, ut totius religionis forma jam in ejus nativitate nata videretur. Beata sane simplicium fides pastorum, quæ, cum invenisset infantem pannis involutum, nequaquam in illis scandalizata est ad incredulitatem, ut minora de eo sentiret, sed ædificata potius ad pietatem, ut tantæ dignationi gratior fieret! Quanto namque se pro ipsis profundius humiliatam ac funditus exinanitam illa exhibuit majestas, tanto facilius et plenius, si digne de eis sentire volumus, totos eorum affectus sibi illius rapuit et vindicavit charitas.

5. Fratres, et vos invenietis hodie infantem pannis involutum, et positum in præsepio altaris; videte vilis tegminis ne offendat aut turbet obtutum vestræ fidei, veritatem reverentem corporis sub aliis rerum formis intuentis. Sicut enim mater Maria quibusdam assumptis pannorum involvit infantem, sic mater gratia dispensatoris speciebus rerum ejusdem sacri corporis **933** nobis obtegit veritatem; sic etiam mater sapientia æigmatibus et figuris arcanam divini Verbi contegit majestatem; quatenus et ibi simplicitas fidei, et hic exercitium studii, meritum sibi cumulet ad salutem. Nam ego, fratres, cum vobis veritatem, quæ Christus est, verbis meis enuntio, quid aliud quam Christum pannis satis vilibus involvo? Beatus tamen, cui nec in pannis istis Christus est vilior, sicut nec merces pretiosæ prudenti vilescunt propter veteres quibus amiciuntur sacculos. Christus plane est, quem vobis tradere cupio, qualisbuseunque sermonibus nostris, ut, juxta sermonem Petri apostoli, sanctificetis eum in cordibus vestris (I Petr. iii, 15.) Suscipite in mansuetudine insitum verbum, quod potest salvare animas vestras (Jacobi i, 21). Et verbum Christi abundanter habitat in vobis, amor scilicet et memoria Verbi incarnati, quatenus tam feliciter quam fideliter decantetis: *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (Joan. i, 14). Tota igitur pietate cogitemus Christum in pannis, quibus Mater eum operuit, ut æterna felicitate videamus gloriam et decorem quem ei Pater induit, gloriam quasi Unigeniti a Patre, cum quo et cum Spiritu sancto honor et gloria, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

IN EPIPHANIA DOMINI.

SERMO I

De donis Domino afferendis.

1. *Afferite Domino, filii Dei, afferite* (Psal. xxviii, 1). Satius est ei afferre, quam sanguisugæ, id est

concupiscentiæ, cujus duæ filiæ, voluptas et vanitas, non dant requiem die ac nocte, dicentes: *Affer, affer.* (Prov. xxx, 15). Quid igitur afferemus Domino? *Afferite Domino gloriam auri, et honorem*

thuris : *afferte Domino gloriam nomini ejus, myrrham (Psal. xxviii, 1, 2) sepulturæ ejus. Sed dicit mihi discipulus Christi, filius Petri : Argentum et aurum non est mihi (Act. iii, 6). Nec sacculi peregrinarum mercium myrrhæ et thuris. Ergone vacuus apparebis in conspectu Domini, et cunabula novi Regis nullis honorabis xeniis ? O dives paupertas, o locuples nuditas, si tamen Christiana et voluntaria ! Quibus enim divitiis non abundas, non solum auri, sed etiam auri primi, auri igniti ; non solum myrrhæ et thuris, sed etiam universi pulveris pigmentarii ? Imo qui sunt alii qui possint abundare divitiis hujusmodi, nisi pauperes Christi ? In viis, inquit, justitiæ ambulo, ut dilem diligentes me, et thesauros eorum repleam. Nec deest ei unde id possit : Mecum sunt, inquit, divitiæ et gloria, opes superbæ, et justitia (Prov. viii, 20, 21, 18). Bonæ opes prorsus divitiæ salutis, in quibus ita superbitur, ut justitia non deseratur. Fratres, superbia ista est gloria exsultantium in Domino, et insultantium mndo, quod nihil habeat tam pretiosum, ut paupertati valeat comparari sanctorum. O qui pusillo animo estis, cur non superbitis mecum in opibus istis ? Superbiam istam non damnat, sed remunerat Magister humilitatis, si videlicet ita magnanimus sis in contemptu mundi, ut omnem gloriam ejus quasi de sublimi despicias, et nihili pendas præ amore et gloria tuæ nuditatis. Omnino dives es, si in paupertate gloriaris, et de te quoque gratias agat congratulatio Apostoli : Gratias, inquit, ago Deo meo, quod in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo et sanctitate, ut nihil vobis desit in ulla gloria (I Cor. i, 4, 5, 7). Longe aliter illum alloquitur Dominus, qui sibi applaudebat de affluentia mundi hujus : Tu, inquit, dicis Quia dives sum, et nullius ego ; et tu miser es, et miserabilis, et pauper et cæcus, et nudus (Apoc. iii, 17).*

2. Sane inter divitias hujusmodi, pro quibus Paulus congratulabatur discipulis, non dubitaverim aurum, thus, et myrrham posse reperiri, quæ digne et grate Christo nato queant offerri. At ego, inquires, non sum mihi conscius tale quid accepisse, nec aliquid tam pretiosum, ut est aurum, thus et myrrha, penes me posse inveniri. Ego enim, videns paupertatem meam, vix mendicabo stipem quotidianam, pauperem exigens vitam. Putas, inquit, te nihil tale accepisse ? vide magis ne acceptam a Patre substantiam dissipaveris vivendo luxuriose. Sed omitto istud ; non enim improperandum est, ut Sapiens ait, homini avertenti se a peccato (Eccli. viii, 6). Vallem magis ut non pigeat te tentare et querere si forte vel minimum **931** aliquid paternæ substantiæ resedisset apud te, unde initium recuperandi posses capere. Vellem foderes intra te ; solent namque pretiosi latere thesauri in abditis terræ. In agro absconditus erat thesaurus ille qui desiderio sui compulit hominem omnia sua vendere (Matth. xiii, 14). In agro se dicebant thesauros absconditos habere decem viri

A Israelitæ, et per hoc gladium evaserunt homicidæ (Jerem. xli, 8). O quanti thesauri honorum operum, quantæ divitiæ piorum fructuum absconditi latent in agro humani corporis, et quanto plures in abdito cordis, si modo sit qui exerceat et fodiat ! Neque illud Platonicum dico, quod anima ante corpus artes didicerit, quæ oblivione et mole corporis obrutæ, disciplina et industria refodiendæ sint ; sed quod ratio hominis et ingenium, juvante gratia, omnium sit virtutum seminarium. Si ergo ad cor redeas, et corpus exerceas, non diffidas te inventurum thesauros desiderabiles : et si non auri statim in initio, aut thuris, certe vel myrrhæ non inutilis. Inutilem aut vilem tu ne dixeris, quam Christus acceptat in munere, qua sui corporis sepultura non solum præsignari, cum ei offerretur, sed etiam consummari voluit, cum ex ea perungeretur.

B 3. Si ergo manifestius vis audire, myrrha in corde tuo dolor est, myrrha in corpore tuo labor est, si tamen iste vel ille pœnitentialis est. Myrrham siquidem utrumque esse non solum probat etymologia nominis, aut qualitas saporis, sed etiam medicinalis operatio virtutis. Myrrha namque amarissimum gustum sui etiam nomine prodit, effectu autem, præter alias sui utilitates, corruptioni resistit. Et quid gustu amarius, quid effectu salubrius, quam dolor quo peccator ad pœnitentiam contristatur ? Recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, dicens Deo, *Noli me condemnare (Job. x, 2)* ; sed omnis hæc amaritudo nihil aliud quam myrrha est, vindicans a corruptione tam luxuriarum, in quibus computruit, quam vermium immortalium, quos meruit. Quid vero labor corporis ? Non tam myrrha est, quam fasciculus myrrhæ, si credere volumus his qui de sæculo nuper venere ; quibus regula jejuniorum et vigiliarum, quotidianum opus manuum, asperitas vestium, et omnia pene amara, quia insolita, velut in unum colligata fasciculum, imposita sunt ad ferendum. Et quidem amarissime portarent hunc myrrhæ fasciculum, nisi quia, etsi nondum gaudent communicare passionibus Dilecti, ut dicant, *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi (Cantic. i, 12)*, dulce tamen nixium habent amaritudinem cordis amaritudine mitigare exteriori, tanquam choleram stomachi potu absinthii. Sicut enim stomachus, immoderato usu dulcium corruptus, potione purgatur amara, sic eorum qui suaviter vixerunt in amaricata conscientia, nunquam melius quam contrario, id est, vita et consuetudine curantur austera. Maxime autem, si sæpius detur eis bibere vinum myrrhatum Dominicæ passionis, id est potentur vino compunctionis, quod quanto amarius est ex recordatione peccati, tanto salubrius est peccatori. Ideo Jesus noluit bibere (Matth. xxvii, 48), quia peccatum non fecerat, quod ei crucifixor imputabat, qui de amaritudine vitis alienæ ei propinabat, qui de genimine vitis veræ, vinum novum cum amicis in regno Patris habebat bibere.

4. Cæterum, quanquam perfectis, qualis Timo-

theus erat, exercitatio corporalis ad modicum utilis sit comparatione pietatis (I Tim. iv, 5) ; quantum tamen rudibus et imperfectis, quales nos sumus, utilis sit, vos ipsi, fratres, vobis testes estis ; quomodo scilicet redimit de corruptione vitam nostram amaritudo parcimoniæ et laboris. Ipsi etenim scitis quomodo vermescerent corda, quomodo vermescerent corpora, si non quotidie de manibus laborantium distillaret myrrha. An non vermis luxuria ? Nescio si alter nocentior. Ingreditur blandiendo, mordet ridendo, transorat delectando, perimit consensu voluntario. An non vermis acedia et tristitia ? *Sicut tineæ, inquit vestimento, et vermis ligno, ita tristitia viri nocet cordi (Prov. xxv, 20)*. Quid omnia desideria mala ? an non vermes et ipsa ? At in desideriis est omnis otiosus, et desideria occidunt pigrum (Id. xxi, 26, 25). Beatus igitur cui ad mortificandos vermes hujuscemodi, manus propriæ distillant myrrham **935** per universum sui, jamque prævenit ungere corpus suum in sepulturam. Sed suum dicam, an Jesu ? Imo et Jesu. Corpus enim illius, membrum est Jesu. Quisquis ille est qui sic unctus est, non est quod timeat vermem qui non moritur ; quia jam mortuus est ei vermis unde illi moritur.

5. Myrrham itaque, et myrrham electam atque probatissimam Domino cum regibus rex et ipse obtulisti, si interim, cum non sufficit manus tua ad offerendum aurum sapientiæ aut thus devotionis, saltem cor contritum corpusque afflictum cum amaritudine pœnitentiæ Domino sanctificasti. Existimo enim, sine præjudicio tamen melioris intellectus, myrrham esse primam oblationem incipientium, deinde thus proficientium, demumque aurum perfectorum ; atque idcirco cum simul ab Evangelista nominata sunt, pretiosiora quæque et digniora pro merito sui prælata esse in ordine nominum. Alias namque secundum ordinem profectuum myrrham thuri præpositam invenis, ut est illud, *Sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris (Cantic. iii, 6)*. Et, *Vadam ad montem myrrhæ, et ad collem thuris (Id. iv, 6)*. Non parvus siquidem profectus est, cum de myrrha ad thus proficitur ; cum de ista, quæ ad usum est infirmitatis humanæ, ad illud quod divinis et festivis deputatum est sacrificiis, pervenitur ; ut qui sacrificium spiritus contribulati, corporisque humiliati offerebat non sine myrrha amaritudinis, jam sacrificium laudis offerat cum thure devotionis, et, juxta promissionem Domini, tanta consolatio immittatur lugentibus Sion, ut det eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mæroris (Isai. lxi, 3). Tunc cantat qui lugebat : *Convertisti planctum meum in gaudium mihi, conscidisti saccum meum, spiritum mæroris ; et circumdedisti me lætitiæ, pallio scilicet laudis, ut cantet tibi gloria mea, et non compungar (Psal. xxix, 12, 13). Gaudens enim gaudebo in Domino, et exsultabit anima mea in Deo meo ; quia induit me vestimento salutis, et indumento lætitiæ circumdedit me (Isa. lxi 10)*.

6. O fratres, quibus minus sufficiunt vestimenta vestræ paupertatis in hac asperitate hiemis, qui dicitis, Ante faciem frigoris hujus quis sustinebit ? cur non induimini, quæso, hoc vestimento lætitiæ et salutis, hoc pallio laudis ? Si Dominum laudatis, in Domino laudabitur anima vestra, et pallio laudis quo opertus est laudabilis nimis, vos quoque operiet et cõfovebit, quemadmodum gallina pullos suos sub alis, si modo velitis. Ah quoties voluit, et noluitis ! Nunquid enim hoc pallium breve est, ut utrumque operire non possit ? *Non angustiamini, inquit, in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris. Dilatamini et vos (II Cor. vi, 12, 13)*, et pallium dilatabit se usque ad vos. Non est abbreviata manus ejus, ut salvare nequeat : nec grande est ei ut consoletur nos, nisi pravitas nostra prohibeat. O qui algetis, pallium hoc calidum est ; quia calor est, qui non modo interius, sed exterius calefacere potest. Nonne vestimenta tua calida sunt, cum terra tua perflata fuerit austro (Job xxxvii, 17) ; imo ignis missus in ossibus, ac vehementer accensus (Thren. i, 13) ? Hoc igne thus illud adole, quod ubi cum regibus obtuleris, dirigatur oratio tua sicut incensum in conspectu Domini : et cum de sacrificio tuo odoratus fuerit odorem suavitatis, dicat tibi, *Odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris (Cantic. iv, 11)*.

7 Jam vero de auro sapientiæ (quæ oblatio, ut diximus, perfectorum est) loquatur vobis qui illud assecutus est, quia nec vult illud nisi qui accipit. Qui ergo sapientiam didicit, sapientiam loquatur inter perfectos ; et de auro quod possidet, murenu-las aureas auribus vestris fabricet. Ego enim non arbitror comprehendisse me ; sequor autem si quo modo comprehendam (Philipp. iii, 13, 12). Magnus prorsus ac beatus qui invenit sapientiam, et affluit prudentia : sapientiam, in contemplatione æternorum ; prudentiam, in administratione temporalium : vel, ut moderatius sapientem definiam, qui novit se ipsum regere et alium. Pretiosus est hoc aurum cunctis opibus, etiam thure et myrrha ; et omnia quæ desiderantur in virtutibus vel gratiis, huic non valent comparari. Denique sapiens, tanquam vir virtutum, dives in omnibus, et si prævalet aurum offerre in sublimi contemplatione vel prudenti administratione, non tamen negligit offerre thus in devotione **936** divini operis, myrrham in mortificatione sui. Nos igitur, fratres, quod habemus offeramus in gloriam novi Regis : quod minus habemus, ab ipso petamus cui offerre cupimus. *Si quis indiget sapientia, postulet, a Deo, qui dat omnibus affluenter (Jac. i, 6)*. Munera mea, data mea, ait Pater luminum, a quo omne donum perfectum, et omne datum optimum ; ipsi gloria in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO II

De variis modis quibus nos Deus illuminat.

1. *Surge, illuminare, Jerusalem, quia venit lumen tuum (Isa. LX, 1).* Hodiernum diem luminum illuminavit nobis et consecravit lumen de lumine, quod hodie cum lateret incognitum, ad illuminationem omnium gentium sese dignatum est mundo revelare. Hodie namque se revelavit Chaldaeis novi sideris indicio, cum eorum primitiis omnium fidem gentium dedicavit. Hodie se revelavit Judæis, non solum Joannis, sed et Patris et Spiritus sancti testimonio, ubi in Jordane baptizatus, baptisma omnium consecravit. Hodie manifestavit gloriam suam coram discipulis suis, quando mutatione aquæ in vinum, illud ineffabile præostendit mysterium, in quo, verbo ipsius, substantiæ mutantur rerum. His omnibus Dei apparitionibus prævidens Spiritus illuminandam Ecclesiæ fidem, alloquitur eam sub typo et nomine Jerusalem, dicens: *Surge, illuminare, Jerusalem, quia venit lumen tuum.* Venerat quidem lumen; in mundo erat, et mundus per ipsum factus erat; sed mundus ipsum non cognoscebat. Erat natus, sed non erat notus, donec declarare eum cœpit luminosa dies ista. Ait ergo propheta: O Jerusalem nova, civitas magna novi regis, *mons Sion, latera aquilonis (Psal. XLVII, 3)*, id est, de utroque ædificanda pariete circumcisionis et præputii; *Surge, illuminare, quia venit lumen tuum.* Surgite, qui sedetis in tenebris; intendite lumini, quod exortum est in tenebris, sed non comprehenditur a tenebris. *Accedite ad eum, et illuminamini (Psal. XXXIII, 6)*, et in lumine ejus videbitis lumen, diciturque vobis, *Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino (Ephes. v, 8).* Intendite lumini æterno quod se vestris aspectibus temperavit, ut, qui lucem habitat inaccessibilem, infirmis quoque et lippientibus oculis posset accedi. Advertite lumen in lucerna testæ, solem in nube, Deum in homine, in luteo vasculo carnis nostræ splendorem gloriæ, candoremque lucis æternæ.

2. Latet quidem majestas in humanitate, virtus in humilitate; sed signa virtutum erumpentia, unde hæc prodeant, non sinunt ambigere. *Opera*, inquit, *quæ ego facio, testimonium perhibent de me (Joan. x, 25).* Magnum quidem testimonium Joannis, qui venit ut testimonium perhiberet, lucerna de lumine; at enim multo majus illud testimonium cœleste, quod Pater et Spiritus sanctus Filio perhibuere (*Luc. III, 16, 21, 22*), Pater, in voce, Spiritus, in specie, cum in ore duorum testium stet omne verbum. Sed et hoc ipsum si minus accipitur: *Opera*, inquit, *innumerabilia et irrefragabilia, quæ ego facio, testimonium perhibent de me (Joan. x, 25).* Plane incorruptus et irrevincibilis testis, cum creatura insensibilis sensum quemdam accipit in confessionem Creatoris, voluntatem ejus exaudiens, ac nutui incunctanter obediens. Quid enim divinius poterat exhiberi sensibus mortalium, quam hodiernæ novitatis signum, quod etiam ante signorum suo-

rum præmisit Jesus initium? Vagit puer novus in terris, et sidus novum creat in supernis, ut lumen testetur de lumine, stella de sole, et reges in splendore ortus sui, ad exortum quoque æternum splendorem, ab oriente ad verum Orientem, id est, virum cui nomen *Oriens (Zach. vi, 12)*, stella perducatur; non quasi stella, sed quasi rationale animal in via præcedens, in fine viæ consistens, ac velut digito ipsum qui quærebatur ostendens. Sed esto, calumniatur infidelis hanc stellam non esse opus Christi, dummodo confiteatur opus esse Patris in testimonium Filii. Attamen obruet eum multitudo infinita ac magnitudo mirabilium plane divinorum, quæ absque contradictione Jesu noster operatus est in carne, sed non ex carne.

3. Sed operiant tenebræ terram, et caligo populos, qui, cum lux venit in mundum, dilexerunt magis tenebras quam lucem (*Joan. III, 10*); dummodo tu illumineris, Jerusalem, civitas cœlestis, quæ in omni terra et populo, Deo paritura es filios lucis, quos de potestate tenebrarum transferet in regnum claritatis suæ lumen verum. Gratias tibi, Pater luminum, qui de tenebris nos vocasti in admirabile lumen tuum (*I Petr. II, 9*). Gratias tibi, qui dixisti de tenebris lumen splendescere, et illuxisti in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ in facie Christi Jesu (*II Cor. IV, 6*). Hæc siquidem est lux vera, imo vita æterna, ut cognoscamus te unum Deum, et quem misisti Jesum Christum. Cognoscimus te, quia cognoscimus Jesum, quoniam Pater et Filius unum (*Joan. XVII, 23, 41*). Cognoscimus quidem per fidem, ipsam tenentes arrham fidelem, quia cognoscemus te per speciem. Interim tamen auge nobis fidem, deducens nos ex fide in fidem, a claritate in claritatem, tanquam a tuo Spiritu, ut de die in diem thesauros luminis profundius ingrediamur, quo fides amplior, scientia plenior, charitas ferventior fiat et diffusior, donec per fidem perducamur ad faciem, tanquam per stellam præducem ad nostrum Bethlehemiticum ducem, qui egressus de Bethlehem regit Israel, et regnat in Jerusalem; non ista quæ occidit prophetas, ipsumque Dominum prophetarum, sed illa in qua coronat occisos idem Dominus, causa, virtus, et gloria martyrum.

4. O quanto gaudio ibi tripudiat fides Magorum, cernentium in illa Jerusalem regnantem, quem in Bethlehem adoraverunt vagientem! Hic visus est in diversorio pauperum, ibi in palatio videtur Angelorum: hic in pannis parvulorum, ibi in splendoribus sanctorum; hic in gremio Matris, ibi in solio Patris. Plane digna beatorum fides Magorum, ut tam felici visione remuneretur: quæ cum in eo nihil nisi infirmum et contemptibile videret; non tamen scandalizari potuit, quominus Deum in homine, et hominem in Deo veneretur. Procul dubio stella ex Jacob illuxerat in cordibus eorum; stella, inquam, matutina, Lucifer qui nescit occasum, qui etiam foris stellam, matutini ortus sui indicem, ac-

cederat in cordibus eorum. De his omnino convenienter intelligi potest quod apud Salomonem scriptum est: *Justorum semita, quasi lux splendens procedit, et crescit usque ad perfectum diem (Prov. IV, 18).* Primo namque semitam justitiæ ingressi sunt ad lucem splendidis sideris, cujus ductu profecerunt ad videndum novum ortum matutinae, lucis sicque demum pervenerunt ad contemplandam faciem meridiani Solis, in die virtutis suæ rutilantis.

5. Pulchre igitur signanterque in his Gentium primitiis, in his nascentis Ecclesiæ primordiis, præostensus est fidei profectus in singulis: unde scilicet incipiat, quomodo proficiat, et quo demum perveniat; ut facile ipsorum qui patres sunt, in filiis agnoscantur vestigia. Sicut illi cœperunt a visione sideris, profecerunt ad visionem pueri, pervenerunt ad visionem Dei, sic in nobis fides nascitur supernorum prædicationum luminarium; roboratur visione quarundam imaginum, per speculum et in ænigmate Deum velut incarnatum nobis exhibentium; consummabitur, cum præsens et nuda videbitur veritas rerum facie ad faciem contemplantibus quod vix tenuiter et raptim in ænigmate nunc attingitur; cum et ipsa fides transibit in cognitionem, spes in possessionem, desiderium in fruitionem. Lucent namque et nobis stellæ, non una, sed multæ; nisi quia multæ una, quarum scilicet cor unum est, et anima una, fides eadem, prædicatio consona, similisque vita. Quæ sint hæc stellæ, si dubitas, Daniele interroga: *Qui ad justitiam, inquit, erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates (Dan. XII, 3).* Paulus etiam luminaria vocat eos, qui lucent in medio nationis prævæ et perversæ (*Philipp. II, 15*), continentque verbum vitæ, tanquam splendorem mutuatum ab æterna luce, quo et noctem hujus mundi jussi sunt illuminare. Ideo Dominus fons et origo lucis, cum ordinaret lunam et stellas in potestatem noctis, dicebat illis, *Vos estis lux mundi*: et iterum, *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est (Matth. v, 14, 16).* Lucent itaque verbo, lucent exemplo, et utroque lucis radio ortum æternæ lucis annuntiant, dum cœlestem, quæra voce prædicant, etiam cœlestis vitæ similitudine commendant.

6. Suspicite, fratres, in cœlum; in cœlo siquidem est conversatio eorum; suspicite, et intendite mentis oculos, si necdum potestis in rotam solis, saltem in fulgorem siderum; admiramini splendorem sanctorum, imitamini fidem, æmulamini sanctitatem. Stellæ istæ sicut flamma coruscant, et lumen luminum ortum demonstrant; ducunt ad cunabula novi Regis, ad cubiculum Virginis matris, quod est inviolabile fidei mysterium; imo perducent in templum Regis, in sanctuarium Dei Patris; quod est incogitabile fidei præmium. Interim autem, dum idonei non sumus, sapientiam Dei, quæ in mysterio

abscondita est, scrutari, vel majestatem quæ in præmium reposita est, contemplari; contenti simus sanctorum claritatem mirari, sanctitatem imitari. *Fili, inquit, concupisti sapientiam? serva mandata; et Dominus præbebit tibi illam (Eccli. I, 33).* Altiora autem te ne quæsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris: sed quæ præcipit Dominus tibi, ipsa conserva semper (*Eccli. III, 22*). Præceptum namque Domini lucidum, illuminans oculos (*Psal. XVIII, 9*), quibus postmodum ipsam corpus luminis valeas intueri, cum in luce radiorum, id est, in opere mandatorum, versari consueveris. *Dulce quidem lumen, ut ait Salomon, et delectabile oculis videre solem (Eccli. XI, 7).* Dulce prorsus et delectabile, sed illis quibus tolerabile. Sanos oculos fovet, infirmos torquet. Et quis est tam sano et acuto visu, ut in aspectu illius invisibilis. Solis non cæcuet? quis ille scrutator majestatis, qui non opprimatur a gloria? Mirabilis facta est, o Domine, claritas tua, tum ex se, tum etiam ex me; quia confortata est adversum me, dum acies mea infirmata est in me, et jam non potero ad eam, sicut poteram in Adam. Potero forsitan ad claritatem siderum, qui non possum ad solem ipsum, et per hanc quandoque confortabor ad illum.

7. Eia, surge, illuminare, anima mea, quæ sedebas in tenebris suspice luminaria cœli, leva oculos tuos in montes unde veniet auxilium tibi, si veneris ad illum qui habitat in cœlis, id est, in montibus ipsis. A montibus, inquam, veniet auxilium tibi, quia lux tibi inaccessibilis illuminat mirabiliter a montibus æternis. Susceperunt montes lucem populo, a quibus ad valles camposque descendat subjectos. Hoc itaque, dico, fratres, optimum est, nostræque infirmitati congruum illuminationis initium, si intendamus in eo qui illuminati sunt. Rectissima via est inveniendi Jesum, si præcedentium patrum sequamur lumen prævium. Semita justis recta est, rectus callis justis ad ambulandum (*Isa. XXVI, 7*). Qui justum sequitur non ambulat in tenebris; non modo videbit, sed habebit lumen vitæ. Videbit ad consolationem præsentis vitæ: habebit in possessionem hæreditatis æternæ. Pietas nempe promissionem habet vitæ quæ nunc est, et futuræ. Exerceamur ad pietatem, et neutro nos fraudabit qui se ultro nobis fecit debitorem (*I Tim. IV, 8, 7, 9*). Exerceamur in operibus lucis, et qui abscondit lucem in manibus suis, annuntians de ea amico suo, quod possessio ejus sit, et ad eam possit ascendere (*Job. XXXVI, 32, 33*), nunc aliquando in solatium operis eam nobis demonstrabit, et postmodum in præmium dabit, ipse lux nostra Jesus Christus qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO III.

Quibus gradibus ad sapientiæ lumen perveniat.

1. *Surge, illuminare, Jerusalem, quia venit lumen tuum (Isa. LX, 1).* Benedictum lumen quod venit in nomine Domini, Deus Dominus, et illuxit nobis;